

УДК 338.4 : 658.004

JEL Classification: O33, L86, C10

АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІТ-СЕКТОРУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

БУДНЯК Віталій¹, АВГУСТИН Руслан², ДЕМКІВ Ірина³

¹ Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0009-0002-4393-7576>

e-mail: xuguk88@gmail.com

² Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0000-0003-3101-7107>

e-mail: avgustyn@ukr.net

³ Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-6538-7988>

e-mail: demkiv_irina@ukr.net

Стаття присвячена проведенню аналітичного дослідження показників функціонування ІТ-сектору в Україні в умовах цифровізації. Встановлено, що впровадження інформаційних технологій в життя людей та економіку країни обумовлює підвищену цікавість до сектору ІТ як важливої складової національної економіки. Поставлено та вирішено важливе дослідницьке завдання щодо оцінки функціонування ІТ-сектору України та встановлення чинників, які здатні позитивно вплинути на його розвиток. Для вирішення поставленого завдання застосовано динамічний та структурний аналіз, метод систематизації. Представлено результати аналізу динаміки кількості діючих суб'єктів господарювання в ІТ-секторі, згідно з якими базуючись на значеннях коефіцієнтів приросту, середньорічного приросту та середньорічного темпу приросту зроблено висновок щодо переваги кількості суб'єктів господарювання, які працюють в сфері послуг над кількістю тих, що працюють у сфері виробництва. На підставі аналізу статистичних даних за 2010-2024 роки доведено, що ІТ-сектор України демонструє протягом останніх років досить стабільні результати, незважаючи на виклики, які висувають перед ним вітчизняні реалії. Розраховано індикатори значущості ІТ-сектору в національній економіці та проаналізовано рівень рентабельності діяльності підприємств видів економічної діяльності, які відносяться до сектору ІТ. На підставі отриманих результатів сформовано висновки щодо помітних коливань значень показників рентабельності по підприємствах ІТ-сектору різних видів діяльності та доведено, що більшість видів діяльності ІТ-сектору мали додатну рентабельність діяльності, яка, в більшості випадків перевищувала загальний середній рівень рентабельності по країні в цілому. Встановлено чинники, що сприяють розвитку ІТ-сектору в Україні, до яких віднесено велику кількість висококваліфікованих ІТ фахівців, пріоритет знань та професійного розвитку, використання ІТ-компаніями гнучких методологій управління проектами та корпоративну культуру вітчизняних ІТ-компаній. Виокремлено ті чинники, які пов'язані саме з впливом на розвиток ІТ-сектору процесів цифровізації. Окреслено перспективи подальших досліджень в обраному напрямку.

Ключові слова: ІТ-сектор, інформаційно-комунікаційні технології, розвиток, чинники впливу, цифровізація.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-14>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 05.10.2025

Прийнята до друку / Accepted 16.12.2025

Опубліковано / Published 29.01.2026

© Будняк Віталій, Августин Руслан, Демків Ірина

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Інформаційні технології відіграють дедалі більше значення в житті людей та економіці країни. В повсякденному житті інформаційно-комунікаційні технології використовуються з метою отримання доступу до інформації, задля спілкування, отримання знань та більш зручного вирішення людиною рутинних завдань. Їхнє використання в бізнесі дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів за рахунок автоматизації окремих видів робіт та покращення комунікації з клієнтами, вдосконалює процес збору та аналізу даних для прийняття управлінських рішень з широкого кола питань, а також створює умови для впровадження інновацій. Це обумовлює підвищену цікавість до сектору ІТ як важливої складової національної економіки. В цьому контексті важливо оцінити функціонування ІТ-сектору України та встановити чинники, які впливають на його розвиток. Особливої актуальності цей напрям дослідження набуває в умовах цифровізації.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Процеси цифровізації в суспільстві, тенденції розвитку ІТ-сектору лежать в полі наукових інтересів багатьох науковців.

Так, Бугріменко Р. досліджує вплив розвитку цифрової трансформації на діяльність підприємства, окреслюючи можливості, які вона відкриває для суб'єктів господарювання [1]. Дещо вужчим є дослідження таких науковців, як Ясінська А., Река В., Кізляк Я., які вивчають цифровізацію з точки зору трансформації інформаційно-облікової системи сучасних підприємств [2]. Вплив

цифровізації на ефективність інвестиційної діяльності в основних секторах економіки України розглянуто в роботі Кушнеренко С. [3, с.57-63]

Окремим аспектам функціонування ІТ-бізнесу в Україні присвятили свої дослідження Вікулова А., Савчук В. [4, с. 27-32], Карий О., Гальків Л., Цапулич А. [5, с.42-55], Кошельок Г., Павлова О. [6, с.93-99], Куцик П., Туліка Н., Процикевич А. [7], Лісік О., Моряк Т. [8], Лучко Г. [9, с.145-152], Тимошенко Н., Ронський Б. [10, с.384-388], Шимановська-Діанич Л., Лахижа Р. [11, с.459-467], Шліхта Г. [12, с.225-232]. Науковці розглядають розвиток цього сектору національної економіки, притаманні йому проблеми та перспективи, зокрема, в умовах повномасштабного вторгнення. Водночас, поглиблене аналітичне дослідження показників функціонування ІТ-сектору може стати основою для уточнення наявних тенденцій його розвитку. Крім того, варто систематизувати чинники, що можуть бути покладені в основу для подальшого ефективного розвитку підприємств ІТ-сектору.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є проведення аналітичного дослідження показників функціонування ІТ-сектору в Україні в умовах цифровізації та визначення чинників, що сприяють його ефективному розвитку.

Для вирішення поставленого завдання застосовано динамічний та структурний аналіз – з метою конкретизації основних тенденцій зміни показників функціонування ІТ-сектору в Україні на підставі статистичних даних за 2010-2024 роки та визначення внеску даного сектору в національній економіці, а також метод систематизації для окреслення чинників ефективного розвитку ІТ-сектору.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Слід зазначити, що згідно статистичної інформації Державної служби статистики України, яка містить показники діяльності суб'єктів господарювання, згруповані за спеціальними агрегаціями, передбаченими у Регламенті (ЄС) № 2020/1197 від 30.07.2020 про європейську статистику підприємств за 2010–2024 роки, види діяльності, пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями, розподілені на:

1. Інформаційно-комунікаційні технології у виробництві:
 - КВЕД 26.1 – «Виробництво електронних компонентів і плат»;
 - КВЕД 26.2 – «Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування»;
 - КВЕД 26.3 – «Виробництво обладнання зв'язку»;
 - КВЕД 26.4 – «Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення»;
 - КВЕД 26.8 – «Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних».
2. Інформаційно-комунікаційні технології у послугах:
 - КВЕД 46.5 – «Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням»;
 - КВЕД 58.2 – «Видання програмного забезпечення»;
 - КВЕД 61 – «Телекомунікації (електрозв'язок)»;
 - КВЕД 62 – «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність»;
 - КВЕД 63.1 – «Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали»;
 - КВЕД 95.1 – «Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку»

Саме поєднання цих видів економічної діяльності відповідає, на наш погляд поняттю «ІТ-сектор».

В таблиці 1 наведено результати аналізу динаміки кількості діючих суб'єктів господарювання в ІТ-секторі.

Як видно з даних таблиці 1, кількість суб'єктів господарювання, що працює в ІТ-секторі мала досить сталу тенденцію до зростання. Лише останній рік досліджуваного періоду вирізнявся незначним скороченням кількості суб'єктів господарювання в ІТ-секторі. В цілому за період даний показник зріс на 214,027 тис. од або на 399,0% (майже у чотири рази). В середньому щороку кількість суб'єктів господарювання в ІТ-секторі склав 15,288 тис. од або 12,2%. Слід відзначити, що в ІТ-секторі переважають суб'єкти господарювання, які працюють в сфері ІКТ в послугах. При цьому, питома вага даних видів діяльності в загальній кількості суб'єктів господарювання в ІТ-секторі зростає – з 97,89 до 99,69%.

Таблиця 1

Динаміка кількості діючих суб'єктів господарювання в ІТ-секторі

Рік	Кількість суб'єктів господарювання (СГ), тис. од			Питома вага в кількості СГ ІТ-сектору, %	
	Усього в ІТ-секторі	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах
2010	53,643	1,130	52,513	2,11	97,89
2011	51,611	1,046	50,565	2,03	97,97
2012	62,896	0,661	62,235	1,05	98,95
2013	81,461	0,650	80,811	0,80	99,20
2014	108,661	0,652	108,009	0,60	99,40
2015	109,712	0,705	109,007	0,64	99,36
2016	123,440	0,584	122,856	0,47	99,53
2017	140,183	0,584	139,599	0,42	99,58
2018	166,715	0,601	166,114	0,36	99,64
2019	196,239	0,659	195,580	0,34	99,66
2020	223,018	0,685	222,333	0,31	99,69
2021	269,897	0,690	269,207	0,26	99,74
2022	281,326	0,598	280,728	0,21	99,79
2023	285,973	0,695	285,278	0,24	99,76
2024	267,670	0,822	266,848	0,31	99,69
Приріст за період, тис. од	+214,027	-0,308	+214,335	-	-
Коефіцієнт приросту за період, %	+399,0	-27,3	+408,2	-	-
Середньорічний приріст, тис. од	+15,288	-0,022	+15,310	-	-
Середньорічний темп приросту, %	+12,2	-2,2	+12,3	-	-

Джерело: побудовано автором на основі [13]

В сфері ІКТ у виробництві впродовж досліджуваного періоду спостерігалась загальна тенденція до зниження кількості суб'єктів господарювання (на 0,308 тис. од. або 27,3% за весь період, що відповідає щорічному зниженню в середньому на 0,022 тис. од. або 2,2%). В сфері ІКТ у послугах навпаки спостерігалось суттєве зростання кількості суб'єктів господарювання (на 214,335 тис. од. або на 408,2% за весь період, що відповідає щорічному зростанню в середньому на 15,310 тис. о. або на 12,3%).

Щодо кількості зайнятих працівників в секторі ІТ, то динаміка даного показника наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Динаміка кількості зайнятих працівників суб'єктів господарювання в ІТ-секторі

Рік	Кількість зайнятих працівників СГ, тис. осіб			Питома вага в кількості зайнятих працівників СГ ІТ-сектору, %	
	Усього в ІТ-секторі	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах
2010	250,221	24,635	225,586	9,85	90,15
2011	250,317	29,334	220,983	11,72	88,28
2012	250,048	19,164	230,884	7,66	92,34
2013	265,958	17,078	248,880	6,42	93,58
2014	273,811	12,018	261,793	4,39	95,61
2015	245,056	10,793	234,263	4,40	95,60
2016	252,779	11,431	241,348	4,52	95,48
2017	267,437	11,112	256,325	4,15	95,85
2018	294,306	10,802	283,504	3,67	96,33
2019	331,441	10,871	320,570	3,28	96,72
2020	355,828	10,644	345,184	2,99	97,01
2021	401,724	10,922	390,802	2,72	97,28
2022	396,960	9,972	386,988	2,51	97,49
2023	401,700	10,113	391,587	2,52	97,48
2024	401,922	11,987	389,935	2,98	97,02
Приріст за період, тис. осіб	+151,701	-12,648	+164,349	-	-
Коефіцієнт приросту за період, %	+60,6	-51,3	+72,9	-	-
Середньорічний приріст, тис. осіб	+10,836	-0,903	+11,739	-	-
Середньорічний темп приросту, %	+3,4	-5,0	+4,0	-	-

Джерело: побудовано автором на основі [13]

За даними таблиці 3 видно, що кількість зайнятих працівників суб'єктів господарювання в ІТ-секторі також зростає впродовж 2010-2024 років, хоча й меншими темпами, ніж кількість суб'єктів господарювання. Так, за досліджуваний період кількість зайнятих працівників в ІТ-секторі зростає на 151,701 тис. осіб або на 60,6%. Слід відзначити, що наприкінці досліджуваного періоду темп приросту дещо вповільнився, а 2022 рік взагалі характеризувався хоча й незначним, але скороченням кількості зайнятих працівників в ІТ-секторі. В середньому за досліджуваний значення даного показника щорічно збільшувалось на 10,836 тис. осіб або на 3,4 %.

Частка працівників, зайнятих у сфері послуг в ІТ-секторі переважає частку працівників сфери виробництва та зростає від 90,15% у 2010 році до 97,02% у 2024 році. При цьому, кількість зайнятих працівників ІТ-сектору в сфері виробництва суттєво скоротившись впродовж 2010-2014 років в подальшому суттєво не змінювалась. В загальному підсумку за 2010-2024 роки кількість зайнятих працівників ІКТ в виробництві знизилась на 12,648 тис. осіб або на 51,3%, тоді як кількість зайнятих працівників ІКТ в послугах збільшилась на 164,349 тис. осіб або на 72,9%. Середній темп приросту за досліджуваними показниками свідчить, що кількість зайнятих працівників ІТ-сектору в сфері виробництва має тенденцію до зниження з темпом 5,0%, тоді як кількість зайнятих працівників ІТ-сектору в сфері послуг – зростання з темпом 4,0%.

В наступній таблиці подано результати аналізу динаміки показників обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання ІТ-сектору. Дані таблиці 3 свідчать, що тенденція до зростання обсягів реалізованої продукції в секторі ІТ була досить стійкою, однак у 2022 році спостерігалось значне падіння даного показника (на 218870,7 млн грн або на 35,7%), в основному, за рахунок зниження обсягів реалізованої продукції ІТ-сектору в сфері послуг (на 221705,7 млн грн або на 36,7%). Обсяги ж реалізованої продукції ІТ-сектору в сфері виробництва у 2022 році зросли на 2835,00 млн грн або на 31,9%. У 2023-2024 роках обсяги реалізованої продукції зростали по сектору ІТ, в цілому, а також в сфері виробництва та в сфері послуг, зокрема.

Таблиця 3

Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання ІТ-сектору

Рік	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) СГ, млн грн			Питома вага в обсязі реалізованої продукції (товарів, послуг) ІТ-сектору, %	
	Усього в ІТ-секторі	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах	ІКТ у виробництві	ІКТ в послугах
2010	68393,7	4742,2	63651,5	6,93	93,07
2011	82502,1	9543,8	72958,3	11,57	88,43
2012	96126,0	5474,3	90651,6	5,69	94,31
2013	101816,9	5130,0	96686,8	5,04	94,96
2014	118716,5	5160,2	113556,3	4,35	95,65
2015	157882,8	4646,5	153236,3	2,94	97,06
2016	206869,9	6487,4	200382,5	3,14	96,86
2017	263376,4	6842,6	256533,8	2,60	97,40
2018	335705,0	8825,1	326879,9	2,63	97,37
2019	392757,5	7768,4	384989,1	1,98	98,02
2020	464128,5	7693,4	456435,1	1,66	98,34
2021	613830,1	8875,1	604955,0	1,45	98,55
2022	394959,4	11710,1	383249,3	2,96	97,04
2023	476827,5	18512,3	458315,2	3,88	96,12
2024	563749,7	26977,8	536772,0	4,79	95,21
Приріст за період, млн грн	495356,0	22235,6	473120,4	-	-
Коефіцієнт приросту за період, %	724,3	468,9	743,3	-	-
Середньорічний приріст, млн грн	35382,6	1588,3	33794,3	-	-
Середньорічний темп приросту, %	16,3	13,2	16,5	-	-

Джерело: побудовано автором на основі [13]

В загальному підсумку за 2010-2024 роки обсяг реалізованої продукції ІТ-сектору в сфері виробництва виріс на 22235,6 млн грн або 468,9%, в сфері послуг – на 473120,4 млн грн або 743,3%, тоді як загальне зростання склало 495356,0 млн грн або 724,3%. В середньому обсяг реалізованої продукції ІТ-сектору в виробництві зростає щорічно на 13,2%, а в сфері послуг – на 16,5%. В цілому по сектору ІТ спостерігалось щорічне зростання обсягів реалізованої продукції на 16,3% щороку.

Значущість ІТ-сектору в економіці країни наочно демонструють показники таблиці 4.

Таблиця 4

Індикатори значущості ІТ-сектору в національній економіці

Рік	Відсоток СГ ІТ-сектору, %		
	до кількості СГ	до кількості зайнятих працівників СГ	до обсягу реалізованої продукції СГ
2010	2,46	2,27	1,85
2011	3,03	2,41	1,92
2012	3,93	2,45	2,11
2013	4,73	2,67	2,29
2014	5,62	3,04	2,58
2015	5,56	2,94	2,76
2016	6,62	3,07	3,01
2017	7,77	3,23	3,11
2018	9,06	3,40	3,31
2019	10,11	3,62	3,66
2020	11,30	3,93	4,11
2021	13,80	4,44	4,03
2022	16,24	5,22	3,44
2023	14,95	5,35	3,39
2024	13,73	5,34	3,43

Джерело: побудовано автором на основі [13]

На підставі даних таблиці 4 можна дійти висновку, що в національній економіці намітилась тенденція до поступового посилення значущості ІТ-сектору, що проявляється у збільшенні його частки в загальній кількості суб'єктів господарювання (з 2,46% у 2010 році до 13,73% у 2024 році), в загальній кількості зайнятих (з 2,27% у 2010 році до 5,34% у 2024 році) та у загальному обсязі реалізованої продукції (з 1,85% у 2010 році до 3,43% у 2024 році).

В структурі суб'єктів господарювання ІТ-сектору важливе місце посідають підприємства (таблиця 5). Не дивлячись на те, що частка підприємств у кількості суб'єктів господарювання ІТ-сектору поступово знижується (на 12,86% за 2010-2024 роки), так само як і частка зайнятих працівників на даних підприємствах в загальній кількості зайнятих працівників по ІТ-сектору в цілому (на 44,69%), зростає питома вага обсягів реалізованої продукції підприємств в загальній структурі обсягів реалізації ІТ-сектору (на 7,73%).

Таблиця 5

Частка підприємств у показниках діяльності суб'єктів господарювання ІТ-сектору

Рік	Частка підприємств у показниках діяльності СГ ІТ-сектору		
	у кількості СГ по ІТ-сектору	у кількості зайнятих працівників СГ по ІТ-сектору	у обсязі реалізованої продукції СГ по ІТ-сектору
2010	17,19	79,35	92,08
2011	19,15	80,24	91,52
2012	16,26	76,34	89,38
2013	14,19	71,02	86,87
2014	9,69	59,89	82,31
2015	10,02	57,41	74,63
2016	8,08	52,28	72,84
2017	8,04	48,23	71,40
2018	7,37	43,47	68,76
2019	6,89	41,18	66,58
2020	6,20	38,34	63,18
2021	5,20	33,73	61,52
2022	3,76	30,13	99,86
2023	4,31	29,98	99,89
2024	4,33	34,66	99,81

Джерело: побудовано автором на основі [13]

Станом на 2024 рік частка обсягів реалізованої продукції підприємств перевищує 99,81%. Це свідчить про те, що, не дивлячись на популярність в ІТ-секторі таких форм господарювання як ФОП, все ж таки більш результативними є саме підприємства.

Варто проаналізувати рівень рентабельності діяльності підприємств видів економічної діяльності, які відносяться до сектору ІТ. Як видно з даних таблиці 6, найгіршими результатами

функціонування підприємств сектору ІТ вирізнялись 2010 та 2014 роки. У 2010 році була від'ємною рентабельність видів економічної діяльності, що належать до сфери ІКТ у виробництві (КВЕД 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.8), а також виду економічної діяльності 46.5 «Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням». За іншими видами економічної діяльності рентабельність діяльності підприємств була додатною величиною. У 2014 році від'ємні значення рентабельності спостерігались по всіх видах діяльності сектору ІТ, окрім 26.3 «Виробництво обладнання зв'язку» та 95.1 «Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку».

Таблиця 6

Рівень рентабельності діяльності підприємств видів економічної діяльності, які відносяться до ІТ-сектору

Рік	По економіці в цілому	За окремими видами економічної діяльності, що відносяться до ІТ-сектору										
		КВЕД 26.1	КВЕД 26.2	КВЕД 26.3	КВЕД 26.4	КВЕД 26.8	КВЕД 46.5	КВЕД 58.2	КВЕД 61	КВЕД 62	КВЕД 63.1	КВЕД 95.1
2010	0,5	-3,3	-3,0	-3,8	-5,3	-11,4	-4,0	5,4	7,1	0,5	1,4	6,3
2011	1,8	17,1	0,8	0,8	1,7	-3,3	11,8	3,9	8,5	-3,4	2,6	1,3
2012	1,0	0,4	2,1	4,6	1,7	-2,1	7,4	-3,7	12,9	-0,4	2,0	1,2
2013	-0,7	-1,6	2,9	2,9	-1,8	-10,5	4,7	3,2	14,4	2,2	4,1	0,6
2014	-14,2	-15,4	-39,1	10,7	-12,8	-29,6	-14,2	-1,2	-12,4	-0,4	-1,6	1,1
2015	-7,3	-5,0	4,6	16,5	-4,9	0,0	-4,8	3,7	-5,1	-1,1	-3,0	10,9
2016	0,6	0,8	11,0	11,5	*	*	7,9	5,9	2,0	5,8	2,1	9,6
2017	3,0	0,6	17,4	11,3	*	*	-1,7	-0,2	10,9	5,4	4,7	0,2
2018	4,5	6,9	35,5	11,6	7,5	-2,4	19,2	3,0	14,1	5,6	4,9	3,3
2019	7,6	11,3	33,2	6,4	*	*	19,3	2,3	19,1	4,8	6,2	7,6
2020	0,9	2,7	5,6	10,0	-0,8	4,2	-1,4	4,4	18,2	6,1	5,4	4,4
2021	10,1	3,5	16,9	8,5	7,6	-6,2	29,4	5,6	27,6	5,4	7,0	6,5
2022	-3,2	10,9	-8,9	23,4	-0,6	1,9	3,4	-13,0	12,9	7,7	4,4	13,3
2023	4,5	14,4	21,8	20,4	5,9	-6,9	19,9	2,9	24,6	8,7	8,4	14,7
2024	5,8	19,1	36,9	18,3	12,9	-1,6	21,0	4,8	20,1	10,1	6,8	8,1

* - дані не оприлюднюються з метою виконання вимог Закону України "Про офіційну статистику" щодо забезпечення гарантій органів державної статистики щодо статистичної конфіденційності

Джерело: побудовано автором на основі [13]

Рентабельність діяльності підприємств за видом економічної діяльності 95.1 «Ремонт комп'ютерів і обладнання зв'язку» має додатні значення впродовж усього досліджуваного періоду, а за видом економічної діяльності 26.3 «Виробництво обладнання зв'язку» від'ємне значення рентабельності діяльності підприємств було зафіксовано лише у 2010 році. За видом економічної діяльності 26.2 «Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування» крім 2010 та 2014 років від'ємним було значення рентабельності діяльності підприємств у 2022 році.

За іншими видами економічної діяльності сектору ІТ відбувались помітні коливання значень показників рентабельності, хоча починаючи з 2016 року додатною рентабельністю вирізнялась діяльність підприємств видів економічної діяльності 26.1 «Виробництво електронних компонентів і плат», 61 «Телекомунікації (електрозв'язок)», 62 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність», 63.1 «Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали».

Найбільш часто від'ємні значення рентабельності впродовж досліджуваного періоду отримували підприємства видів економічної діяльності 26.8 «Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних». За видами економічної діяльності 26.4 «Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення», 46.5 «Оптова торгівля інформаційним і комунікаційним устаткуванням», 58.2 «Видання програмного забезпечення» також фіксуються періодичні коливання даного показника.

Останні три роки, не дивлячись на введення воєнного стану, більшість видів діяльності ІТ-сектору мали додатну рентабельність діяльності, яка, до того ж, часто перевищувала загальний середній рівень рентабельності по країні в цілому. Це переконливо свідчить, що в країні сформувався комплекс чинників, що сприяє розвитку ІТ-сектору та підвищенню ефективності його функціонування. Ці чинники варто дослідити більш докладно.

Лучко Г. вважає, що позитивним фактором українського ІТ ринку є велика кількість висококваліфікованих ІТ фахівців. Основним капіталом цих успішних компаній є їх працівники, адже саме їх робота забезпечує такі фінансові результати [9]. Водночас, більшість науковців наголошують на проблемі відтоку кваліфікованих кадрів, зокрема, спричинених подіями останніх років, а також, вважають за необхідне вдосконалювати систему підготовки фахівців даної сфери, адже рівень підготовки випускників закладів професійної та вищої освіти останніми роками знижується, в тому числі через поширення дистанційних форматів навчання, обумовлене спочатку карантинними обмеженнями, а наразі – безпековим чинником.

Динамічний розвиток сектору ІТ в Україні окремі науковці пов'язують з особливостями корпоративної культури вітчизняних ІТ-компаній, обумовленими як галузевою, так і національною специфікою. Однією з ключових особливостей ІТ-сектору Шимановська-Діанич Л., Лахижа Р. вважають пріоритет знань та професійного розвитку. Науковці наголошують на критичній важливості в цій сфері формування культури постійного навчання та обміну досвідом. Крім того, автори акцентують увагу, що використання ІТ-компаніями гнучких методологій управління проектами (Agile, Scrum) також вимагає відповідної культури: швидкого прийняття рішень, децентралізації повноважень та готовності до експериментів й прийняття помилок як частини процесу навчання [11, с. 465]. На нашу думку, саме такі риси корпоративної культури вітчизняних ІТ-компаній стають основою для кращої їх адаптації до впливу зовнішніх чинників.

Куцик П., Туліка Н., Процикевич А. відмічають, що сьогодні українська ІТ-індустрія продовжує займати важливе місце в економіці, залишаючись одним з ключових експортних секторів країни [7]. Вікулова А., Савчук В. стверджують, що поряд із збереженням високого експортного потенціалу останнім часом розвиток внутрішнього ІТ-ринку та стартап-екосистеми сприяє еволюції ринку ІТ-послуг в Україні, створюючи можливість розширити спектр обслуговування ІТ-ринку та надавати послуги внутрішньому споживачу [4].

Куцик П., Туліка Н., Процикевич А. вважають, що українська ІТ-індустрія має значний потенціал для подальшого розвитку навіть в умовах воєнного стану та економічних викликів, який вони пов'язують із попитом на українські ІТ-послуги на міжнародному ринку, досить швидкою та успішною адаптацією до нових реалій, стимулюючими заходами на державному рівні, що сприяють розвитку ІТ-індустрії (серед них – спеціальний режим оподаткування резидентів «Дія City»), курсом на гармонізацію вітчизняного законодавства в ІТ сфері з європейським [7].

На думку Лісік О. та Моряк Т., найбільший потенціал ІТ-сектору виявляється у створенні власних технологічних рішень, а новий напрямок, який набирає обертів – це зростання продуктивних ІТ-компаній в Україні. Хоча Україна традиційно відома як країна, що спеціалізується на аутсорсингу, ситуація починає змінюватися [8].

Кошельок Г., Павлова О. також вважають сильними сторонами української ІТ-галузі, що створюють міцну основу для подальшого зростання, високу кваліфікацію спеціалістів та потужні позиції в ІТ-аутсорсингу. Водночас вони наголошують і на наявності слабких сторін («сировинний» характер експорту, недостатньо розвинена стартап-екосистема), які вказують на напрямки для вдосконалення [6, с. 98].

Проблемою для економіки в цілому окремі науковці вважають корупцію та нестабільність законодавчого забезпечення бізнесу, але наголошують, що на відміну від класичних секторів економіки (таких як будівництво, виробництво товарів, аграрний сектор, видобувні галузі тощо) у нових сферах, таких як ІТ-сфера, корупційні ризики є меншими, а іноді взагалі відсутні [10, с. 386].

Останнім часом сфери, в які проникає ІТ-сектор також розширюються. Це спричинено, в тому числі поглибленням процесів диджиталізації (цифровізації).

На думку Кушнеренко С., цифровізація є основною рушійною силою розвитку економіки країн у всіх регіонах світу. Однією із основних ознак цифровізації є інтенсивне використання цифрових технологій – як домогосподарствами, так і на виробництві [3, с.59]. Вона орієнтована на забезпечення формування цифрового суспільства, що інтенсивно й продуктивно залучає ІТ-технології для власних потреб (самореалізація, робота, відпочинок, навчання, дозвілля), а також для реалізації спільних соціально-економічних цілей [12, с.228].

З огляду на це, пов'язані з цифровізацією процеси впровадження цифрових технологій у бізнес, державний сектор, освіту та інші галузі створює значний попит на ІТ-продукцію та послуги.

Дані щодо впровадження цифрової трансформації в бізнес-процеси і застосування у підприємницькій діяльності в Україні наводять в своїй роботі Ясінська А., Река В., Кізяк Я. Так, за наведеною в дослідженні науковців інформацією, підприємства, що активно використовують

досягнення цифрової трансформації в роботі та обслуговують і залучають із її допомогою клієнтів, складають близько 60% та 20%, відповідно [2].

Тимошенко Н. та Ронський Б. зазначають, що крім розвитку Інтернету та комп'ютерних технологій, з'являється багато проектів, пов'язаних, наприклад, із робототехнікою, освітою, послугами, рішеннями B2B та B2C. Беручи до уваги прагнення держави щодо створення електронного уряду, створюється значний ринок G2B-рішень (онлайн-некомерційна взаємодія між місцевою, центральною владою та комерційним бізнесом для забезпечення інформації про підприємства). Найбільш популярними є проекти, що здійснюються в рамках співпраці ІТ-сфери та інших сфер, таких як криптовалюта, онлайніві платіжні послуги, IoT-рішення тощо [10, с. 386].

Таким чином, диджиталізація, яка дедалі ширше пронизує всі сфери суспільного буття, сприяє розвитку ІТ-сектора. Спочатку ІТ-галузь переважно надавала базові послуги, та згодом ця сфера поступово переорієнтувалась на реалізацію комплексних дослідницьких рішень, стратегічний дизайн, ІТ консультування, інжиніринг і підтримання цифрових рішень [9].

Крім того, цифровізація створює основу для підвищення ефективності бізнес-процесів самих ІТ-компаній. Як зазначають Бугріменко Р., Смірнова П. здатність до оптимізації бізнес-процесів є однією з ключових переваг цифрової трансформації. Співвідношення цифрової трансформації та інноваційного розвитку також стає основою для створення конкурентних переваг. Підприємства, які приймають інновації та впроваджують новаторські рішення, можуть отримати перевагу на ринку, що є ключовим фактором для сталого розвитку у сучасному бізнес-середовищі [1].

Карий О., Гальків Л., Цапулич А. вважають, що за умов диджиталізації управлінських процедур у широких сферах суспільного буття України, покращення її ІТ-інфраструктури, розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій зростатиме й інвестиційна привабливість вітчизняної ІТ-сфери [5].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, можна дійти висновку, що ІТ-сектор України демонструє протягом останніх років досить стабільні результати, незважаючи на виклики, які висувають перед ним вітчизняні реалії.

Серед чинників, що сприяють розвитку ІТ-сектору в Україні можна виокремити:

1. наявність висококваліфікованих кадрів з глибокими технічними знаннями та навичками, а також, широкі можливості для отримання технічної освіти (велика кількість вищих навчальних закладів та спеціалізованих ІТ-курсів);
2. особливості корпоративної культури вітчизняних ІТ-компаній (домінування культури постійного навчання та обміну досвідом, швидкість прийняття рішень, схильність до децентралізації повноважень та готовність до експериментів, прийняття помилок) та зумовлений цими особливостями вищий порівняно з іншими галузями національної економіки рівень адаптивності ІТ-сектору до зовнішніх впливів;
3. висока експортна орієнтованість ІТ-сектору, стабільний попит на ІТ-продукцію та послуги на міжнародних ринках, потужні позиції в ІТ-аутсорсингу;
4. поява нових тенденцій до розвитку внутрішнього ІТ-ринку, формування вітчизняної стартап-екосистеми, зростання продуктивних ІТ-компаній в Україні;
5. відносно нижчий рівень корупційних ризиків в ІТ-секторі, стимулюючі заходи на державному рівні, що сприяють розвитку ІТ-індустрії (зокрема, в сфері оподаткування);
6. орієнтир на гармонізацію вітчизняного законодавства в ІТ сфері з європейським законодавством;
7. покращення ІТ-інфраструктури та поступове зростання інвестиційної привабливості вітчизняного ІТ-сектору;
8. цифровізація та пов'язані з нею можливості для розвитку ІТ-сектору:
 - стимулювання попиту на продукцію та послуги ІТ-сектору, спричинене інтенсивним впровадженням цифрових технологій в різні сфери життя та економіки;
 - розширення сфер, в які проникають продукти та послуги ІТ-сектору (особисті потреби населення, бізнес, державний сектор, освіта, медицина тощо);
 - створення основи для оптимізації бізнес-процесів та формування конкурентних переваг на інноваційній основі для ІТ-компаній.

Таким чином, можливості для подальшого розвитку ІТ-сектору тісно пов'язані із активізацією процесів цифровізації в Україні. Саме на визначенні пріоритетних сфер

впровадження цифрових технологій та визначення їх потенційної результативності мають спрямовуватися подальші дослідження, що дозволить визначити стратегічні орієнтири подальшого ефективного розвитку ІТ-сектору.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бутріменко Р.М., Смірнова П.В. Вплив розвитку цифрової трансформації на діяльність підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29>
2. Ясінська А., Река В., Кізляк Я. Вплив цифрової трансформації на побудову інформаційно-облікової системи підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-113>
3. Кушнеренко С. М. Вплив цифровізації на ефективність інвестиційної діяльності в основних секторах економіки України. *Бізнес Інформ*. 2024. Вип.6. С. 57-63. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-57-63>
4. Вікулова А.О., Савчук В.В. Перспективи розвитку ринку ІТ-послуг в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 51. С.27-32. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.51-4>
5. Карий О. І., Гальків Л. І., Цапulich А. Ю. Розвиток ІТ-сфери України: чинники та напрями активізації. *Journal of Lviv Polytechnic National University Series of Economics and Management Issues*. 2021. Vol. 5, № 1, 2021. С.42-55. DOI: <http://doi.org/10.23939/semi2021.01.042>
6. Кошельок Г. В., Павлова О. А. Фактори впливу на сталий розвиток ІТ-підприємств. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. Вип. 9 (322). С. 93-99. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-9-322-93-99>
7. Куцик П. О., Туліка Н. М., Процикевич А. І. Стан та перспективи розвитку ІТ-індустрії України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-108>
8. Лісік О. А., Моряк Т.П. Аналіз стану ІТ-сектору України в умовах повномасштабної війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-67>
9. Лучко Г. Й. Тенденції розвитку ІТ-сектора в Україні. *Бізнес Інформ*. 2024. Вип. 3. С. 145-152. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-145-152>
10. Тимошенко Н.Ю., Ронський Б.Ю. Проблеми та перспективи розвитку ІТ-індустрії в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С.384-388. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-57>
11. Шимановська-Діанич Л., Лахижа Р. Розвиток ІТ-бізнесу в Україні у фокусі становлення корпоративної культури. *Сталий розвиток економіки*. 2025. Вип.5 (56). С. 459-467. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-63>
12. Шліхта Г.О. Вплив сучасного стану розвитку ІТ-галузі України на проблему професійної підготовки ІТ-фахівців. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. Вип.64. С.225-232. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-225-232>
13. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

REFERENCES:

1. Buhrimenko, R. M., & Smirnova, P. V. (2024). Vplyv rozvytku tsyfrovoy transformatsii na diialnist pidpriemstva. *Ekonomika ta suspilstvo*, (59). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-29>
2. Yasinska, A., Reka, V., & Kizliak, Ya. (2023). Vplyv tsyfrovoy transformatsii na pobudovu informatsiino-oblikovoy systemy pidpriemstva. *Ekonomika ta suspilstvo*, (57). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-113>
3. Kushnerenko, S. M. (2024). Vplyv tsyfrovizatsii na efektyvnist investytsiynoi diialnosti v osnovnykh sektorakh ekonomiky Ukrainy. *Biznes Inform*, (6), 57–63. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-6-57-63>
4. Vikulova, A. O., & Savchuk, V. V. (2020). Perspektyvy rozvytku rynku IT-poslulh v Ukraini. *Prychornomorski ekonomichni studii*, (51), 27–32. <https://doi.org/10.32843/bses.51-4>
5. Karyi, O. I., Halkiv, L. I., & Tsapulych, A. Yu. (2021). Rozvytok IT-sfery Ukrainy: chynnyky ta napriamy aktyvizatsii. *Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues*, 5(1), 42–55. <https://doi.org/10.23939/semi2021.01.042>
6. Koshelok, H. V., & Pavlova, O. A. (2024). Faktory vplyvu na stalyy rozvytok IT-pidpriemstv. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, 9(322), 93–99. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-9-322-93-99>
7. Kutsyk, P. O., Tulika, N. M., & Protsykevych, A. I. (2024). Stan ta perspektyvy rozvytku IT-industrii Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo*, (67). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-108>

8. Lisik, O. A., & Moriak, T. P. (2023). Analiz stanu IT-sektoru Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*, (55). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-67>
9. Luchko, H. Y. (2024). Tendentsii rozvytku IT-sektora v Ukraini. *Biznes Inform*, (3), 145–152. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-145-152>
10. Tymoshenko, N. Yu., & Ronskyi, B. Yu. (2018). Problemy ta perspektyvy rozvytku IT-industrii v Ukraini. *Ekonomika ta suspilstvo*, (17), 384–388. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-17-57>
11. Shymanovska-Dianych, L., & Lakhyzha, R. (2025). Rozvytok IT-biznesu v Ukraini u fokusi stanovlennia korporativnoi kultury. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 5(56), 459–467. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-63>
12. Shlikhta, H. O. (2022). Vplyv suchasnoho stanu rozvytku IT-haluzi Ukrainy na problemu profesiinoi pidhotovky IT-fakhivtsiv. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*, (64), 225–232. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-225-232>
13. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Economic statistics / Economic activity / Activities of enterprises. https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/sze_20.htm

ANALYTICAL STUDY OF INDICATORS OF THE FUNCTIONING OF THE IT SECTOR IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION

BUDNIAK Vitalii, AVHUSTYN Ruslan, DEMKIV Iryna
West Ukrainian National University

The article is devoted to an analytical study of indicators of the IT sector's functioning in Ukraine in the context of digitalization. It has been established that the introduction of information technologies into people's lives and the country's economy has increased interest in the IT sector as an essential component of the national economy. A vital research task has been set and completed to assess the IT sector's functioning in Ukraine and identify factors that can positively influence its development. To solve the problem, dynamic and structural analyses, along with the method of systematization, have been used. The results of the study of the dynamics of the number of operating business entities in the IT sector are presented, according to which, based on the values of growth coefficients, average annual growth and average annual growth rate, a conclusion is made about the superiority of the number of business entities operating in the service sector over the number of those operating in the production sector. Based on statistical data for 2010-2024, it is evident that the IT sector in Ukraine has been demonstrating relatively stable results in recent years, despite challenges posed by domestic realities. Indicators of the IT sector's significance in the national economy are calculated, and the profitability of enterprises engaged in IT-related activities is analyzed. Based on the results, conclusions were drawn regarding significant fluctuations in profitability indicators for IT sector enterprises across various types of activity. It was shown that most IT sector activities were profitable, with profitability in most cases exceeding the country's overall average. Factors contributing to the development of the IT sector in Ukraine include many highly qualified IT specialists, the priority of knowledge and professional development, the use of flexible project management methodologies by IT companies, and the corporate culture of domestic IT companies. Specific factors related to the impact of digitalization on the development of the IT sector were identified. Prospects for further research in the chosen direction were outlined.

Keywords: IT sector, information and communication technologies, development, influencing factors, digitalization.